

ЗЕРТХАНАЛЫҚ ТАЛДАУЛАРҒА ДАЙЫНДЫҚ

Назар аударыңыз! Төмендегі дайындық ережелерін орындау зерттеу нәтижелерінің сапасына тікелей әсер етеді, сондықтан басқа ережелерді жіберуші дәрігер ұсынған жағдайларды қоспағанда, оларды дәл орындау қажет. Дайындық ережелері бұзылған зерттеулерге тапсырыс беру кезінде пациент барлық бұзылған ережелерді ақпараттандырылған келісім парағында тізімдеуі керек. Мұндай жағдайларда зертхана зерттеулердің алынған нәтижелерінің сапасына кепілдік бере алмайтынын есте ұстаған жөн.

Кез-келген қан анализіне дайындықтың жалпы ережелері:

- Зертханалық зерттеулер үшін қан алу аш қарынға жүргізілуі керек.
- 1 жасқа дейінгі балаларға арналған соңғы тамақ **3-5 сағат ішінде**, қалған жас санаттары үшін қан алудан 8-12 сағат бұрын (липидті спектрді зерттеу үшін 12 сағат).
- **Глюкозадан басқа** қанды зерттеудің барлық түрлері үшін 200 мл-ден аспайтын газдалмаған ауыз су ішуге (Шай, кофе, шырындар және т.б. алып тастауға) **рұқсат етіледі.**
- Зерттеудің барлық түрлерінен **1-2 күн бұрын қуырылған және майлы тағамдарды қабылдамау керек**
- Кемінде **24 сағат бұрын ішімдік қабылдамау керек.**
- Зерттеуге қан алғанға дейін **1 сағат бойы темекі шегу ұсынылмайды**
- **Дәрілік препараттарды, биологиялық белсенді қоспаларды (диеталық қоспаларды), спорттық тамақтануды қабылдағаннан кейін 10-14 күннен кейін** қан анализін тапсыру ұсынылады. Дәрілік препараттарды **таңертеңгі қабылдау**, егер емдеуші дәрігер өзгеше көрсетпесе, қан алғаннан кейін ғана жүргізіледі.
- Биотиннің жоғары дозаларымен (тәулігіне 5 мг-нан астам) емделетін пациенттерде биотинді соңғы енгізгеннен кейін 8 сағаттан ерте емес кезде сынама алу керек.
- **Дәрілік препараттарды, биологиялық белсенді қоспаларды (диеталық қоспаларды), спорттық тамақтануды қабылдағаннан кейін 10-14 күннен кейін** қан анализін тапсыру ұсынылады. Дәрілік препараттарды **таңертеңгі қабылдау**, егер емдеуші дәрігер өзгеше көрсетпесе, **қан алғаннан кейін ғана жүргізіледі.**
- Биотиннің жоғары дозаларымен (тәулігіне 5 мг-нан астам) емделетін пациенттерде биотинді соңғы енгізгеннен кейін 8 сағаттан ерте емес уақытта сынама алу керек.
- **Қан алу диагностикалық немесе емдеу процедуралары басталғанға дейін немесе олар жүргізілгеннен кейін 1-2 күннен кейін жүзеге асырылады.** Мұндай процедураларға инфузия (көктамыр ішіне енгізу, "жүйелер") және/немесе дәрілік заттар мен ерітінділерді инъекциялау, пункция, биопсия, қан құю, дененің жалпы массажы, эндоскопия, ЭКГ, ультрадыбыстық, рентгендік тексеру, әсіресе контрастты заттарды енгізу, иондаушы сәулеленудің әсері және т. б.
- Күнделікті **жеке күштен асатын физикалық және бұлшықет жаттығулары қан алудан кемінде 3 күн бұрын алынып тасталуы керек.**
- Биоматериалды алу және қабылдау пунктіне келіп, **15-20 минут** демалу керек. **Әсіресе гормондардың деңгейін анықтаған кезде.**
- Егер **талдауларды қайта тапсыру** көзделсе, онда барынша сенімділік үшін оларды бір зертханада, тәуліктің бір мезгілінде, алдыңғы ретпен бірдей қалыпта (отыру немесе жату) тапсыру қажет.

Қанды зерттеудің жекелеген түрлеріне дайындық қағидалары:

Глюкоза:

- Талдау аш қарынға тапсырылады.
- Тіпті су ішу, тістеріңізді тазалау, сағыз шайнау ұсынылмайды.
- **3 күн** бойы төмен көмірсутекті диетаны ұстану керек

Кез келген зәрді зерттеуге дайындалудың жалпы ережелері:

- Зәрді тапсырар алдында қалыпты су және тамақ режимі сақталады.
- Зерттеуден бір күн бұрын және зерттеу күні диетадан түрлі-түсті тағамдарды (қызылша, сәбіз, цитрус жемістері, қарбыз, жүзім, қызыл шарап және т.б.), қарқынды физикалық белсенділікті, күшті шай, кофе, мультивитаминді қабылдау, алкогольді алып тастау керек.
- Егер емдеуші дәрігер басқаша көрсетпесе, диуретикалық (диуретикалық) препараттарды (лазикс, фуросемид, маннитол және т.б.) **қабылдау аясында** зерттеу жүргізу ұсынылмайды.
- **Әйелдерге** менструациядан бұрын немесе ол аяқталғаннан кейін 1-2 күннен кейін зерттеу жүргізу ұсынылады.
- Зәрді жинау бактериялардың, май бездерінің және тер бездерінің зәрге енуіне жол бермеу үшін гигиеналық құралдарды қолданбай дәретханадан кейін жүзеге асырылады.
- Зәрді **микробиологиялық** зерттеулерге тапсыру кезінде сыртқы жыныс мүшелерін антисептиктермен өңдеуге жол берілмейді.
- Зәрді үйде де, биоматериалды қабылдау және қабылдау пунктінің дәретханасында да жинауға болады.
- Зерттеудің сенімді нәтижелерін алу үшін зәр анализі кез-келген дәріханада немесе биоматериал жинау орнында сатып алуға болатын **арнайы** контейнерлерге жиналуы керек. Контейнер Түрі талдау түріне байланысты (төмендегі кестені қараңыз).

Нестерильная бытовая тара	Нестерильный контейнер с крышкой	Стерильный контейнер с адаптером
 *Не допускается для любых видов исследований	 Допускается для общего или биохимического анализа мочи *Допускается, но не рекомендуется для исследований методом ПЦР *Не допускается для микробиологических исследований	 Допускается для любых видов исследований
* применение данных типов контейнеров для выполнения исследований влечет за собой высокий риск загрязнения мочи посторонними примесями или контаминации бактериями, поэтому результаты исследования таких проб могут быть искажены.		

- Егер зәрді жинау үйде жүргізілсе, зәрді +2... +8°C температурада (тоңазытқышта) тасымалдауға дейін сақтау керек.
- Зәрді +2°C температурадан төмен жағдайда тасымалдауға **жол берілмейді**.
- Алынған сәттен бастап зәрді тасымалдаудың оңтайлы уақыты-**2 сағат**.
- Бір күнде және/немесе бір ыдыста зәрдің **әртүрлі бөліктерін** (мысалы, таңертеңгі, орташа, тәуліктік) жинауға және зерттеуге жол берілмейді.
- Несептің жалпы талдауы және Нечипоренко талдауын бір күнде зерттеуге зәр жинауға **рұқсат** етілмейді.

Полимеразды тізбекті реакция (ПТР) талдаулары

Урогенитальды жағындыларды алуға дайындық:

- Зерттеулер антибиотиктерді және (немесе) бактерияға қарсы препараттарды соңғы қабылдағаннан кейін кемінде **4 аптадан** кейін жүргізілуі керек.
- Биологиялық, химиялық және алиментарлы арандатуларды **қолдану орынсыз**.
- Материалды қабылдамас бұрын **1-2 күн** бойы жыныстық қатынастан бас тарту керек.

- Жағынды алынған күн қарсаңында кешке гигиеналық құралдарды **пайдаланбай**, ағын су астында сыртқы жыныс мүшелерінің дәретханасы өткізіледі.
- **Ерлерде** ПТР зерттеуіне материал алу зәр шығарғаннан кейін 3 сағаттан ерте емес жүргізіледі. Егер уретральды жағынды көп болса – зәр шығарғаннан кейін 15-20 минуттан кейін.
- **Әйелдерде** ПТР сынағы менструацияға дейін немесе ол аяқталғаннан кейін 1-2 күннен кейін беріледі. Менопауза кезеңінде (менопауза алдындағы, менопауза, постменопауза), сондай-ақ етеккір циклінің ұзақтығының кез келген бұзылуында (аменорея, дисменорея және т.б.) қан кету болмаған кезде циклдің кез келген күнінде іріктеуге рұқсат етіледі.
- Талдау тапсырылғанға дейін 2-3 күн бұрын қынапішілік құралдарды (шам, жақпа, Крем және т.б.), жууды, трансвагинальды ультрадыбысты, кольпоскопияны және басқа да манипуляцияларды қолдануды **болдырмау қажет**.
- Әйелдерден **уретрадан** жағынды алу кезінде биоматериалды алу соңғы зәр шығарудан кейін 3 сағаттан ерте емес жүргізіледі.
- Қыздардан материал алуға тек уретрадан рұқсат етіледі.

Микробиологиялық талдаулар

Микробиологиялық талдаулардың кез келген зерттеулеріне дайындықтың жалпы ережелері:

- Биологиялық материалды антибиотикалық терапия басталғанға дейін немесе ол аяқталғаннан кейін **10 күннен** кейін алған жөн.
- Биоматериалды жинау кезінде биологиялық материалды бөгде микрофлорамен ластамау үшін асептиканы сақтау қажет (қолды қоршауға дейін мұқият жуыңыз, тек болат керек-жарақтарын қолданыңыз және т.б.).

Ауыз қуысы мен жұтқыншақтан Бак посев:

- Жағынды аш қарында немесе тамақ немесе су ішкеннен кейін 2-3 сағатта тапсырылады.
- Манипуляция қарсаңында аузыңызды шаю ұсынылмайды.

Мұрын жағындыларын себу:

- Зерттеуге дейін 6-8 сағат бұрын (әдетте түнде), егер емдеуші дәрігер басқаша көрсетпесе, биоматериалды алу аймағына қатысты барлық дәрі-дәрмектер мен процедуралар жойылады.
- Жағынды алдында мұрын жолдарын жуудың қажеті жоқ.

Микроскопиялық талдаулар

Гинекологиялық жағындыларды алуға дайындық ережелері:

- Жағындыларды етеккір аяқталғаннан кейін немесе келесі цикл басталғанға дейін 5 күннен кешіктірмей алу керек. Менопауза кезеңінде (менопауза алдындағы, менопауза, постменопауза), сондай-ақ етеккір циклінің ұзақтығының кез келген бұзылуында (аменорея, дисменорея және т.б.) қан кету болмаған кезде циклдің кез келген күнінде іріктеуге рұқсат етіледі.
- Материалды қабылдас бұрын 1-2 күн бойы жыныстық қатынастан бас тарту керек.
- Талдау тапсырылғанға дейін 2-3 күн бұрын қынапішілік құралдарды (шамдар, жақпа, Крем және т.б.), жууды, трансвагинальды ультрадыбысты, кольпоскопияны және басқа манипуляцияларды қолдануды болдырмау қажет.

- Жағынды алынған күн қарсаңында кешке гигиеналық құралдарды пайдаланбай, сыртқы жыныс мүшелерінің дәретханасын ағынды судың астында жүргізу керек.
- Уретрадан биоматериал алған кезде материал зәр шығарғаннан кейін 1,5-2 сағаттан ерте жиналмайды.
- Қыздардан материал алуға (virgo) тек уретрадан рұқсат етіледі.

Перианальды соскобты зерттеуге дайындықтың жалпы ережелері:

- Зерттеу алдында ректалды шамдарды енгізу, кастор және минералды майды қабылдау, ішектің перистальтикасын күшейтетін және оның түсін өзгертетін дәрі-дәрмектерді, соның ішінде іш жүргізетін дәрілерді, паразиттерге қарсы препараттарды, барий сульфаты, висмут, темір, каолин препараттарын, ректалды шамдарды, ферменттерді және т. б. егер емдеуші дәрігер өзгеше көрсетпесе, 7-10 күн ішінде тоқтатылады.
- Биоматериал алынғанға дейін 1-2 күн ішінде, әсіресе рентгендік контрастты заттарды қолдана отырып, тоқ ішектің аспаптық зерттеулерінен өту ұсынылмайды.
- Зерттеуге дейін 3 сағат бойы зәр шығарудан және жуудан бас тарту керек.